

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XXXIX. De impediēte alterius bonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

CASUS XXXIX.

De impediendo alterius bonum.

TUbenius timens 1. ne Cajus sibi beneficium vel hereditatem praecripat tum falsa, tum vera sed occulta ejus crimina exaggeranda aperit. 2. Sub praetextu quod sit indignus vel minus dignus. 3. 4. Egrotans in favorem Caji testamentum facere volenti persuadet non esse vitae periculum & Notarium haberi non posse, 2. amicum causam Caji recommendare volentem sonvitio & blanditiis in suam partem trahere; abundantiore potest ejus secreta expiscari, & tam diu desinere nititur usque dum opportunitas recommendandi praetereat. 5. Ex litteris Caji injuste apertis videt Cajum & Titium habere spem promotionis, eandemque utrique praeripit. 6. Tempore famis negat se habere frumenta qua vendere possit, ut cives accrescente fame ea cogantur solvere majori pretio. 7. Ut evadat multam criminis semiprobatum negat & innocentiam per falsos testes probat. 8.

1. QUÆR. Qualiter ad restitutionem obligetur alterius bonum impediens? R. Qui impedit rationabiliter invitum à consecutione boni ex justitia commutativa debiti, seu ad quod habet jus in re vel ad rem, peccat contra justitiam & tenetur ad restitutionem damni illati, quia lædit jus

rigorosum alterius, sive ex parte modi impediendi intercurrat vis aut dolus, sive non. *D. Thom. a. 2. ad 4.* Si verò bonum ex justitia non debeatur, velut eleemosyna, beneficium & quodlibet donum gratuitum, impediens ad nihil tenetur, quia nullum jus lædit nisi intercurrat fraus, mendacium, detraçtio, vis vel injustus metus &c. tunc enim tenebitur restituere pro rata spei, quæ alter bonum erat consecuturus. Ratio est, quia quamvis talis non habeat jus ad bonum indebitum, quilibet tamen habet jus, ne vi, fraude, detractione à bono aliàs indebito impediatur: Ecce regulam generalem ex qua pro Resolutione Casus

Deduces sequentia 1. Si absque vi, fraude, mendaciis vel detractione facias quominus aliquis scribatur hæres, ad beneficium eligatur vel presentetur, peccas quidem mortaliter contra charitatem, si id facias absque justa causa, non tamen contra justitiam, quia non habet jus, ut scribatur hæres, neque dignior ante electionem vel presentationem jus rigorosum habet ad beneficium nisi dignior judicatus fuisset in concursu, tunc enim haberet jus ad rem, econtra si hos impediatis vi, metu vel fraude, teneris pro rata spei; ut

si testatorem volentem disponere in alicujus favorem falsâ spe vitæ distrahâs, aut si maritus minetur in casu reconvalescentiæ durius habere uxorem, nisi hoc vel illo præterito testetur in sui vel suorum gratiam, vel vocaturus Notarium simulet se eum reperire non potuisse, ne hic vel ille scribatur hæres, &c. 2. Si hæredem scriptum impedias quo minus mortuo testatore adire possit hæreditatem, aut electum, quo minus confirmetur, vel præsentatum, quo minus ei collatio fiat, aut confirmatum à capienda possessione, etsi vis vel fraus non intercurrat, ad restitutionem teneris, quia omnes hi habent verum jus in re vel ad rem. 3. Si zelo bono aliquem impedias à bono injustè vel vitiosè conferendo v. g. impedis quo minus Petro vere indigno vel Simoniano beneficium vel officium conferatur, aut ne consequatur legatum vel hæreditatem injustam, vera ejus crimina etiam occulta ad illum finem collatori vel testatori quantum opus est manifestes, non peccas nec restitutiones obnoxius, quin potius laude dignus, quia maximè interest Ecclesiæ & reipublicæ beneficia & officia non conferri indignis, quod si id facias ex odio vel vindicta cum vi vel fraude, peccas quidem contra charitatem, imò & contra justitiam, si plus, vel coram pluribus quàm opus est eum infames, ita ut tunc tenearis ad restitutionem famæ, non tamen te-

neris ad aliquid pro bonis indebitis, quia ei sine peccato nec conferri nec ab ipso acceptari poterant. 4. Qui conferunt vel faciunt conferri beneficia vel officia scienter indignis, vel notabiliter minus dignis peccant & ad restitutionem tenentur non quidem dignis vel dignioribus, qui propriè jus non habent, sed Ecclesiæ vel reipublicæ pro damnis secutis, huic enim collatores ex officio vel quasi contractu obligantur officia & beneficia dare dignioribus, ut dixi Caf. 30. n. 2. & 13. quo casu primo loco restituere tenetur officium vel beneficium indignè obtinens unà cum fructibus indignè perceptis, secundo loco collator, tertio tu suavor vel promotor. Econtra si etiam per vim vel dolum præterito digno officium vel beneficium dari facias digniori ad nihil teneris, quia procuras ut collator faciat quod in conscientia facere tenetur. 5. Qui vi, fraude, mendaciis, detractio-nibus impediunt mercatores à lucro, pauperem ab eleemosyna, famulum à servitio v. g. dicendo de mercatore quòd utatur iniquo pondere vel mensurâ, de paupere quòd non sit verè pauper, de famulo quòd sit negligens &c. omnes hi tenentur reparare damna emergentia. 6. Si Servus vel procurator Caji mercede conductus nomine Caji beneficium petere vel litteras deferre debeat, peccas contra justitiâ & pro rata spei obligatis Cajo satisfacere, si hos etiam nudis verbis, precibus suavis vel convivio ab-

abstrahas quo minus beneficium petant vel litteras deferant, quia causa es, ut hi omittant quod facere ex contractu obligantur; ergo teneris ad damnum Cajo obinde emergens. E contra si amicos gratis caulam Caji promoventes convivio, blanditiis vel aliter absque fraude in tuas partes trahas, aut etiam bonis verbis vel hilariore potu animi secreta, quæ ex justitia reticere non obligantur, expisceris, non peccas, quia non uteris vi vel dolo, & æquè jus habes eorum patrocinio fruendi, quàm Caju; si verò tu eos dolosè inebries & detineas, ut tempus opportunum negligant, & tu interim officium vel beneficium præripias, teneris pro mensura probabilitatis & spei, quam habebat Caju, si ejus amici non fuissent impediti. 7. Si ex litteris Caji injustè apertis videas eundem habere spem promotionis, litteras verò tempestivè consignatas eadem occasione ad Caju destines, eumque obhaustam inde scientiam absque fraude prævenias. *Less. l. 2. c. 12. à num. 130. Dian. p. 3. t. 6. res. 33.* dicunt te ad nihil obligari, quia injusta litterarum apertio se remotè habet, & non hæc sed tua solertia impedit Caji promotionem; sed probabilius est, quòd obligeris pro rata spei, quia iniquè acquirendo scientiam secreti es vera & justa causa impeditæ promotionis; idem est, si ex litteris Caji injuriosè apertis videas pretium certarum mercium esse augendum, & propte-

rea Caju in coëmendis ejusmodi mercibus prævenias; si Caju litteras laceravit & abjecit, tu verò collectis fragmentis eas legeris, *Sylv. Laym.* aliique negant te ad quidquam teneri, quia Caju litteras suas habuit pro derelictis; sed verius est oppositum, nam hoc ipso quòd litteras laceret, secretum earum non habet pro derelicto, sed potius illud abscondere voluit, &c. 8. Si ex litteris Caji injustè referatis videas Sempronium habere spem promotionis, & exinde eandem præripias, probabilius ad nihil teneris, quia illa referatio non fuit injuriosa Sempronio. 9. Quid si vendens frumenta contra leges patriæ simulet se vendere pannos, vel neget se habere frumenta, usque dum creverint in pretio, talis enim dolo & mendacio causa est, ut cives ex post cogantur frumenta carius emere, ideoque videtur obligatus hoc damnum reparare. 10. Talem probabilius ad nihil teneri, quia cives non habebant spem ista frumenta viliori pretio emendi, nisi ex ejus libero consensu, quem dare nec vult nec tenetur; ergo eos non impedit à spe melioris pretii; qui autem utitur dolo vel mendacio, sed per ea non impedit à bono vel spe boni, non est obnoxius restitutioni, quia damnum reale non inferit. *Confirmatur*: Si duo æquè capaces instent pro beneficio & collator primò dicat non vacare beneficium, ut sic possit conferre secundo; quamvis utatur mendacio,

ad

ad nihil tamen tenetur primo, quia primus nec habebat jus nec spem ad beneficium, nisi dependenter à voluntate collatoris, quæ supponitur non esse. *Si dicas*: etsi cives non habeant jus ad frumenta, habent tamen jus, ne ab eorum emptione dolosè impediatur; idem est de eo, qui instat pro beneficio. *31. Distinguendo*: habent jus ut dolosè non impediatur ab emptione frumentorum, si habeant spem emendi. *C. Secus N.* idem est de impediante instantem à beneficio; si enim instans spem nullam habeat, damnum reale ei non inferitur. *10.* Ex eadem ratione, qui negat crimine semi-probatum, non tenetur ad mulctam, quam aliàs pendere deberet, quia Judex vel Fiscus nec jus nec spem ad mulctam habent, nisi crimine plenè probato, quæ probatio in defectu unius testis merè dependet à confessione rei, quam ipse

nec facere vult, nec ex justitia tenetur; neque obstat, quòd fortè mentiat, nam per solam voluntatem tacendi, etiamsi mendacium non adfuisset, plena criminis probatio & per consequens mulcta impedita fuisset. Idem plures dicunt de eo, qui innocentiam per falsos testes probat, quod admitti potest, si absque eo crimen plenè probari non poterat, aliàs enim Judex habuisset spem certam mulctæ, à qua impeditur per falsos testes. Similiter si religiosus justus instruere vel qualificare aliquem pro beneficio, dicat se non habere tempus, cum tamen habeat, non tenetur ad aliquid, quia talis non habuit ullam spem qualificationis, nisi dependenter ab ejus voluntate, quæ non existit; si autem mendacio impediret, quo minùs ab alio instrueretur, utique teneretur pro rata spei.

CASUS XL.

De Radice restitutionis ex re accepta, & in specie de possessore malæ vel dubiæ fidei.

Virellius aliqua incipit possidere dubitans, 1. An sint aliena, quæ apud ipsum perierunt, vel eorum Dominus reperiri non potuit. 2. Alia possidet partim bonâ, partim malâ fide. 3. Retinet vel consumit, etsi probabilius judicet esse aliena. *R. D. Jansen Pars I.*

na. 4. Putat se possidere vel consumere rem Petri, cum tamen sit Pauli. 5. Detinet rem malâ fide. 6. Vel bonâ fide accepit à possessore malæ fidei. 7. Quæ res ejus expensis fuit meliorata. 8. Triticum alienum consumit in primo, secundo & tertio valore, n. 9. & sequentibus. Dubitat, an Dominus

FF tri-